KAMMARRÄTTEN I GÖTEBORG
Avdelning 3

DOM

2019-07-02
Meddelad i Göteborg

Mål nr 1014-19

KLAGANDE
Försäkringskassan

MOTPART
[redacted]

Ombud: [redacted]

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 6 februari 2019
i mål nr 13242-17, se bilaga A

SAKEN
Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Försäkringskassans beslut.

Kammarrätten fastställer förvaltningsrättens sekretessbeslut.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Försäkringskassans beslut och anför följande.

Försäkringskassan anser att det inte finns tillräckligt stöd i utredningen för att [redacted] är i behov av dubbel assistans vid personlig hygien samt av- och påklädning. Det finns däremot utredning som visar att en person klarar att hjälpa honom med dessa behov. Det finns inte heller stöd för att

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1531 401 50 Göteborg	Stora Nygatan 21	031-732 74 00 **E-post**: kammarratten.goteborg@dom.se www.kammarratten.goteborg.se	031-732 76 00	måndag – fredag 08:00–16:00

[redacted] utåtagerande beteende kräver ingripanden av sådan art och frekvens att han är i behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Tvärtom så framgår det av uppgifterna att han inte haft några problem med att få hjälp eller ta instruktioner/uppmaningar av ny personal eller vikarier. Försäkringskassan anser sammantaget att förvaltningsrätten kommit till fel slut.

[redacted] anser att överklagandet ska avslås och anför följande.

Hans hjälpbehov med grundläggande behov har inte förändrats jämfört med tidigare beslut. Försäkringskassan bedömer nu att han inte längre har behov av dubbel assistans vid dusch, toalettbesök och av- och påklädning och inte heller behov av assistans för hjälp med kommunikation. Vad gäller den dubbla assistansen grundas bedömningen enbart på uppgifter från en personal på hans korttidsboende, vars uppgifter motsägs av övrig personal där och av ingivna läkarintyg.

I en kompletterande skrivelse från [redacted] den 14 mars 2019 redogörs utförligt varför man alltid är två personal, dag som natt, som hjälper honom på korttidsboendet. Detta bland annat eftersom han behöver stöd på båda sidor för att säkert förflytta sig då han har väldigt dålig balans och är tung. Vidare måste det vara två personal för att hjälpa honom att duscha varje morgon, även hjälpa honom vid förflyttningar, toalettbesök, byte av blöja och med av- och påklädning.

Vidare framgår av skrivelsen att han har kommunikationssvårigheter som kräver att personalen har kunskap om hans sjukdomsbild, hans säregna sätt att förmedla sig och om honom som person. Det tar lång tid att lära sig att kommunicera med honom och missförstånd kan leda till att han blir frustrerad och arg.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om [redacted] behov av hjälp med grundläggande behov uppgår till minst 20 timmar per vecka. Försäkringskassan har i sitt omprövningsbeslut beräknat tidsåtgången för hans grundläggande behov till 14 timmar och 50 minuter.

Försäkringskassan har omprövat [redacted] rätt till assistansersättning enligt 51 kap. 12 § socialförsäkringsbalken eftersom två år förflutit från tidigare beslut. Bestämmelsen har ändrats efter omprövningen men är tillämplig på omprövningsbeslut som fattats före den 1 april 2018. Detta innebär att Försäkringskassan varit oförhindrad att göra en ny och förutsättningslös prövning av [redacted] rätt till ersättning (se prop. 1992/93:159 s. 197).

Beräkningen av tid för dubbel assistans utgår normalt från den tid det tar att utföra en aktiv insats, om det inte finns särskilda omständigheter som motiverar en annan bedömning, t.ex. risken för att den enskilde eller någon annan person kommer till skada.

Vid Försäkringskassans utredning uppgav personal på korttidsvistelsen att det är bäst att jobba själv med [redacted] både utifrån hans behov och även för personalen. Annan personal på boendet uppgav att [redacted] kan bli rädd och ta tag i personalen, men att det inte inträffat några allvarliga incidenter utöver enstaka tillfällen då personal fått riv- eller blåmärke. Av utredningen framgår även att han själv kan ställa sig upp exempelvis från rullstol och stå upp om han håller i sig samt att han förflyttar sig inomhus med endast en person.

I kammarrätten har det sedermera tillkommit nya intyg från boendet som anger att de numera alltid är två personal med [redacted] med hänvisning till hans hjälpbehov i förflyttningsmoment. Vidare anförs att

även om personalen arbetar på ett tydligt och pedagogiskt sätt kan det ändå leda till ett utagerande beteende från [redacted] vilket händer vid varje korttidsvistelse. Det framgår dock inte närmre varför arbetssättet på boendet ändrats eller någon förklaring till de ändrade uppgifterna rörande hans hjälpbehov.

Kammarrätten anser sammantaget att utredningen inte ger stöd för att [redacted] behöver dubbel assistans i de aktuella momenten. Det är inte heller visat att hans behov av hjälp med grundläggande behov i övrigt är större än vad Försäkringskassan har beräknat i det överklagade beslutet. Hans behov av hjälp avseende grundläggande behov uppgår därför inte till minst 20 timmar per vecka och han har därför inte rätt till assistansersättning. Det betyder att förvaltningsrättens dom ska upphävas och Försäkringskassans överklagade beslut ska fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Petter Classon

Liselotte Tagaeus

Anna Borg
referent

/Nicolas Soldati

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I GÖTEBORG

Avd. 2

DOM
2019-02-06
Meddelad i Göteborg

Mål nr
13242-17

KLAGANDE
[redacted]

Ombud och god man: [redacted]

MOTPART
Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Göteborg
405 12 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT
Försäkringskassans beslut 2017-11-10, dnr 170362800705, se bilaga 1

SAKEN
Assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken, förkortad SFB

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet på så sätt att [redacted] har rätt till assistansersättning. Förvaltningsrätten överlämnar till Försäkringskassan att bestämma omfattningen av assistansersättningen samt från vilken tiden den ska utgå.

Förvaltningsrättens tidigare beslut om interimistiskt förordnande från den 27 november 2017 ska gälla fram till dess att Försäkringskassan har beslutat avseende omfattningen av [redacted] rätt till assistansersättning.

Sekretessbestämmelsen i 28 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen ska fortsatt vara tillämplig på uppgifter om enskilds hälsotillstånd och andra personliga förhållanden som lagts fram vid förhandling inom stängda dörrar och som inte tagits in i domen.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 53197 400 15 Göteborg	Sten Sturegatan 14	031 - 732 70 00 **E-post**: forvaltningsrattenigoteborg@dom.se www.forvaltningsrattenigoteborg.domstol.se	031 - 711 78 59	måndag–fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Försäkringskassan har beslutat att [redacted] inte får assistansersättning. Motiveringen framgår av bilaga 1.

Förvaltningsrätten beslutade den 27 november 2017 att bevilja [redacted] personlig assistans i samma omfattning som han tidigare har varit beviljad fram tills dess att domstolen beslutar något annat eller avgör målet slutligt.

YRKANDEN M.M.

[redacted] yrkar att han beviljas assistansersättning i samma omfattning som han tidigare har beviljats, alltså 163 timmar per vecka. Han anför i huvudsak följande.

Beslutet skiljer sig anmärkningsvärt mycket från det tidigare beslutet där han beviljades assistansersättning. Det framgår inte av Försäkringskassans utredning vad i sak utredaren grundar den stora skillnaden i bedömningen av hans behov av hjälp med de grundläggande behoven. Han har fortfarande en omfattande funktionsnedsättning, med en grav utvecklingsstörning och stora rörelsehinder. Det har inte heller gjorts några förändringar i lagar eller praxis som gör att han inte längre har rätt till assistansersättning.

När det gäller hans behov av hjälp med den personliga hygienen är han fortfarande inte villig att medverka i hygienmomentet vilket innebär att han fortfarande har samma hjälpbehov. Försäkringskassan har tidigare bedömt att det tar 40 minuter att duscha vid dubbel assistans och då beaktat att momentet går snabbare när två personer hjälper honom. I det nu överklagade beslutet har Försäkringskassan beaktat samma tidsåtgång men tagit bort dubbel assistans. Hur duschmomentet går till är inte heller korrekt

återgivet i Försäkringskassans beslut. Försäkringskassan har baserat bedömningen att han inte längre behöver dubbel assistans enbart på uppgifter från personal på korttidsboendet. Uppgifterna från korttidsboendet motsäger emellertid inte behovet av dubbel assistans eftersom det där finns personal tillgänglig om en situation skulle uppstå. Han behöver ytterligare hjälp även vid byte av inkontinensskydd, byte av kläder, toalettbesök morgon och kväll och tandborstning. Vid på- och avklädning behöver han hjälp med samtliga moment. På- och avklädningen kan ta lång tid om han är på dåligt humör. Han har dålig balans och behöver hjälp med att stå och förflytta sig. Det finns därför ett behov av dubbel assistans även vid på- och avklädning.

För att förstå och förmedla det han säger krävs ingående kunskap om hans individuella sätt att kommunicera både vad gäller hans eget unika tecken-språk och de speciella uttryck/ord han använder. Han kan också reagera våldsamt om han inte blir förstådd. Detta framgår av underlaget i ärendet och Försäkringskassans bedömning stämmer inte överens med de verkliga förhållandena. Det är därför styrkt att det i hans fall krävs specifika kunskaper om honom som person varför hans behov av hjälp med kommunikation ska bedömas vara ett grundläggande behov. Det är även visat i utredningen att han behöver kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser. Han behöver också kvalificerad tillsyn för att begränsa konsekvenserna av ett utåtagerande beteende.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås och anför i huvudsak följande.

När det gäller [redacted] behov av hjälp med den personliga hygienen finns det inget i utredningen som ger stöd för att han har behov av att duscha varje dag. Det finns inte heller något stöd för att duschmomentet tar längre tid än den som redan har beaktats. Hjälp vid toalettbesök får anses rymmas

inom den sammanlagda tid som beaktats för hjälp med den personliga hygienen samt av- och påklädning. Det har inte heller framkommit att tandborstningen tar längre tid än den som redan har beaktats. Utredningen ger inte heller stöd för att beakta ytterligare tid för av- och påklädning. Det saknas stöd för att [redacted] behöver hjälp av någon som har kunskap om både honom, hans funktionsnedsättning och hans kommunikationssätt för att kommunicera med andra.

Försäkringskassan har under handläggningen fått information från korttidshemmet om att det oftast bara är en person som hjälper [redacted] samt att det är bäst för både honom och personalen att det är på det viset. Det faktum att det finns ytterligare personal tillgänglig på boendet innebär inte att hans behov av dubbel assistans är styrkt. Det framgår inte av skrivelsen från korttidsboendet varför arbetssättet senare har förändrats. Utredningen visar inte att [redacted] är i behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär och att tillsynen endast kan utövas av personer med ingående kunskaper om honom. Han kan under långa stunder vara ensam utan ständig tillsyn. Utredningen ger inte heller stöd för att han har behov av kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser. [redacted] har därför inte behov av hjälp med sina grundläggande behov under i genomsnitt minst 20 timmar per vecka.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Utredning i målet

Av läkarintyg från [redacted] specialist i allmänmedicin, daterat den 10 oktober 2017 framgår i huvudsak följande. [redacted] har en grav utvecklingsstörning, vänstersidiga motoriska svårigheter och svår autism på basen av en hjärnskada som han ådrog sig i barndomen. Han har ett stort omvårdnadsbehov och behöver hjälp med samtliga aktiviteter och i samtliga

omvårdnadssituationer. Han är stor och kraftig och väger ca 90 kg. På grund av hans diagnos behöver han tydliga rutiner och struktur i omvårdnad och aktiviteter för att skapa trygghet och lugn. Det krävs två personer vid förflyttningar och skötsel av hygien, dels på grund av de motoriska och kognitiva svårigheterna och dels på grund av kroppsvikten.

Stödpedagog [redacted] har i skrivelse daterad den 26 oktober 2017 uppgett att [redacted] korttidsboende precis uppdaterat hans genomförandeplan och att han behöver två personal som arbetar med honom i alla förflyttningsmoment och även nattetid. Han behöver förberedas mycket väl och varje moment tar tid. Han duschar varje morgon och behöver hjälp av personalen med samtliga moment, även med tandborstning och rakning. Blöjan byts fem gånger per dag och en gång under natten. Vid minst tre tillfällen under dagen sitter han också på toaletten och personalen behöver då befinna sig precis utanför. [redacted] kan bli arg och utagerande. Det kan bero på till exempel att han inte förstår vad som förväntas av honom eller ett oväntat högt ljud. Han har också epilepsi och om han ramlar har inte en person möjlighet att hjälpa honom på grund av hans storlek. Han har också väldigt dålig balans och behöver stöd på båda sidorna för att han på ett säkert sätt ska kunna förflytta sig.

Överläkare [redacted] anger i läkarintyg daterat den 27 juni 2014 att [redacted] har ett långvarigt behov av behandling för epilepsi. På grund av en operation har han blivit svag i sin vänstersida. Han har viss kraft i sin högerhand. Han har vidare en utvecklingsstörning där han har svårt med sin identitet och motivation och svårt att förstå sin vardag. Han är mycket rutinbunden och behöver hjälp i att få sin vardag att fungera. Han har ett stort omvårdnadsbehov och har svårt med att klara sin ADL. Om han inte får de insatser han behöver kan han bli arg och irriterad. Han kan bli väldigt utåtagerande, ta tag i personal som inte förstår honom eller om man bryter rutinerna för hans vardag. För att kommunicera med honom måste

man ha en kunskap om hans kommunikationsvägar och hans behov. Detta innebär att man måste ha ingående kännedom om hans sjukdomsbild. I situationer där det blir för mycket förändringar för honom kan det krävas två personer i omvårdnadssituationer istället för en.

Förvaltningsrätten har den 30 januari 2019 hållit muntlig förhandling i målet. Vid förhandlingen har parterna, utöver vad som tidigare framkommit, i huvudsak anfört följande.

[redacted] anför att hans situation är oförändrad sedan Försäkrings-kassans beslut år 2014. Han har fortfarande ofta aggressionsutbrott. Vad kassan anför angående att han inte längre skulle vara i behov av dubbel assistans stämmer inte. Korttidsboendet har alltid personal tillgänglig om det skulle hända något och boendet har nu dessutom ändrat sina rutiner. Det krävs vidare ingående kunskap om [redacted] för att han ska få den hjälp han behöver. Under hans vistelser på korttidsboendet har det visat sig vad som händer om man inte tar honom på rätt sätt, bl.a. i form av utåtagerande beteende. Under den muntliga förhandlingen lämnas utlåtande och bilder in för att visa detta.

Försäkringskassan vidhåller vad som tidigare har anförts. Det finns flera uppgifter från [redacted] korttidsboende som säger att det är bäst att jobba med honom ensam. När man inskolar ny personal tar det ett tillfälle och det har inte hänt några allvarliga incidenteter på boendet. Det finns inte grund för att han behöver hjälp som kräver ingående kunskap.

Förvaltningsrättens bedömning

Tillämpliga bestämmelser framgår av det överklagade beslutet, se bilaga 1.

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att parterna är ense om att [redacted] omfattas av 1 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), vilket är en grundläggande förutsättning för att beviljas assistansersättning. Frågan i målet är om [redacted] behov av hjälp med de grundläggande behoven uppgår till mer än 20 timmar i veckan i genomsnitt och om han därför har rätt till assistansersättning.

Dubbel assistans vid hjälp med personlig hygien och på- och avklädning

Vid beslutet den 3 december 2014 gjorde Försäkringskassan bedömningen att [redacted] hade behov av hjälp med sina grundläggande behov med i genomsnitt 61,58 timmar i veckan. Kassan bedömde då att hans behov av hjälp med de grundläggande behoven uppgick till 38,25 timmar för personlig hygien, 16,33 timmar för på- och avklädning och 7 timmar för kommunikation. Beslutet motiverades i huvudsak med att han behövde omfattande stöd och hjälp med sin personliga hygien, på- och avklädning och kommunikation. Kassan beaktade även att han bedömdes ha behov av hjälp av två personer vid dusch, toalettbesök samt vid på- och avklädning och ombyten.

Den främsta orsaken till att Försäkringskassan nu har gjort bedömningen att [redacted] behov av hjälp med de grundläggande behoven understiger 20 timmar per vecka i genomsnitt är att ingen dubbel assistans har beaktats. Beslutet har främst motiverats med att det efter samtal med personal på hans korttidsboende den 4 maj 2017 framgått att det är bäst både för honom och personal att endast en person hjälper honom.

Försäkringskassan har den 11 april 2017 varit i kontakt med personal på [redacted] korttidsboende och då fått informationen att han vid vissa moment behöver hjälp av två personer. Av samma samtal framgår att [redacted] vid ett tillfälle inte fick den omvårdnad han behövde på grund av

att det endast fanns en personal tillgänglig under natten. Av kompletterande samtal den 4 maj 2017 med personal från korttidsboendet, som legat till grund för kassans avslagsbeslut, framgår istället att det är tillräckligt med en personal som hjälper honom. Vid introduktion av ny personal måste emellertid ytterligare en person finnas nära till hands för att tillgodose [redacted] omvårdnadsbehov.

I läkarintyg daterat den 10 oktober 2017 uppger [redacted] specialist i allmänmedicin, att man behöver vara två personer när man hjälper [redacted] med förflyttningar och skötsel av personlig hygien, dels på grund av motoriska och kognitiva svårigheter och dels på grund av hans kroppsvikt. Av skrivelse från stödpedagog vid [redacted] korttidsboende [redacted] daterad den 26 oktober 2017, framgår att boendet uppdaterat hans genomförandeplan. Uppdateringen genomfördes eftersom personalen har kommit fram till att det behövs två personer som arbetar med honom vid alla förflyttningar, även nattetid.

Försäkringskassan har i tidigare beslut år 2014 gjort bedömningen att [redacted] är i behov av dubbel assistans vid dusch, toalettbesök och på- och avklädning. Av det underlaget som nu finns tillgängligt i målet anser förvaltningsrätten att det inte finns något som tyder på att detta behov har förändrats. Det framgår vidare av utredningen i målet att det, på grund av [redacted] funktionshinder, kan vara svårt att förutse när behovet av dubbel assistans uppstår. Vidare motsägs de uppgifter som Försäkringskassan lagt till grund för sitt beslut av såväl annan personal vid korttidsboendet som av uppgifter i läkarintyg. De uppgifter som har lämnats från personal på hans korttidsboende den 4 maj 2017 förändrar därför inte förvaltningsrättens bedömning att [redacted] får anses vara i fortsatt behov av dubbel assistans vid åtminstone dusch, toalettbesök och på- och avklädning.

Sammanfattningsvis gör förvaltningsrätten bedömningen att utredningen i målet visar att [redacted] är i behov av dubbel assistans åtminstone vid hjälp med dusch, toalettbesök och på- och avklädning. Hans behov av hjälp med personlig hygien samt på- och avklädning är därför åtminstone sådant att hans grundläggande behov sammantaget överstiger 20 timmar per vecka i genomsnitt. Överklagandet ska därför bifallas på så sätt att [redacted] har rätt till assistansersättning. Målet lämnas över till beslutsmyndigheten för beräkning av omfattningen av hans rätt till assistansersättning och för bestämmande av från vilken tid den ska utgå.

För att [redacted] inte ska riskera att lida rättsförlust bör han ha fortsatt rätt till assistansersättning i avvaktan på att Försäkringskassan fattar beslut i frågan. Förvaltningsrättens interimistiska beslut från den 27 november 2017 ska därför fortsätta gälla fram till dess att Försäkringskassan har beslutat avseende omfattningen av [redacted] rätt till assistansersättning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (FR-12)

Hans-Erik Jonasson
F.d. lagman

I avgörandet har även nämndemännen Åsa Ingemarsson, Babak Khosravi och Erik Norén deltagit.

Föredragande i målet har varit förvaltningsrättsnotarien Simon Nordh.

Försäkringskassan

170349838521_2017-0029581532 1 (6)

Datum 2017-11-10

Personnummer [redacted]

Gemensamma försäkringsfrågor, Omprövning
Kristina Jöngren, 010-111 32 51

Robert Nordman
Valengången 4
[redacted]

Förvaltningsrätten i Göteborg
2017 -11- 23
Målnr 13242-17
Avd. 2 Aktbil. 3

Gäller: [redacted]

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG
Avd. 2

INKOM: 2017-11-24
MÅLNR: 13242-17
AKTBIL: 3

Omprövning av beslut om assistansersättning

Beslut

Försäkringskassan ändrar inte beslutet som fattades den 9 juni 2017.

Beskrivning av ärendet

Det tidigare beslutet

Försäkringskassan beslutade den 9 juni 2017 att du inte får assistansersättning från och med juli 2017. Som skäl för beslutet angavs sammanfattningsvis att du inte behöver hjälp med dina grundläggande behov mer än 20 timmar per vecka i genomsnitt.

Din begäran om omprövning

Du har begärt omprövning av beslutet och har beskrivit hur och varför du anser att beslutet ska ändras. Du ifrågasätter i din begäran hur Försäkringskassan kan göra en så annorlunda bedömning av tidsåtgången för dina hjälpbehov med grundläggande behov jämfört med tidigare då förhållandena är desamma nu som då. Därutöver framför du sammanfattningsvis följande invändningar mot Försäkringskassans utgångspunkter och bedömningar. Du är inte alls villig att medverka i hygienmomenten. Du duschar i regel varje dag. Du behöver till följd av läckage hjälp med byte av kläder 2–3 gånger per dag. Utöver hjälp med byte av inkontinensskydd behöver du hjälp med toalettbesök morgon och kväll. För att du överhuvudtaget ska kunna sköta din hygien måste du alltid ha hjälp av två personer, annars finns en påtaglig och överhängande risk att du skadar den som hjälper dig eller dig själv. Dubbel assistans krävs av samma skäl för att tillgodose ditt behov av hjälp med av- och påklädning. För att förstå och förmedla vad du säger krävs att den som hjälper dig har ingående kunskap om dina funktionsnedsättningar samt ditt unika teckenspråk och de speciella uttryck/ord som du använder. Du har behov av kvalificerad tillsyn för att du ska medverka till att de andra grundläggande behoven blir tillgodosedda. Du behöver också kvalificerad tillsyn för att begränsa allvarliga konsekvenser av ett utåtagerande beteende.

Till stöd för din begäran har du gett in följande handlingar:

- Skrivelse från stödpedagog [redacted] daterad 2017-10-26
- Skrivelse från [redacted] specialist i allmänmedicin, läkare i omsorgspsykiatri, daterad 2017-10-10

Försäkringskassans utredning i samband med omprövningen

Försäkringskassan har i anledning av din begäran om omprövning gått igenom beslutsunderlaget på nytt. Försäkringskassan har vid omprövningen även beaktat

Gemensamma försäkringsfrågor, Omprövning
Kristina Jöngren, 010-111 32 51

uppgifterna i det underlag som du har gett in till stöd för din begäran om omprövning.

Motivering till beslutet

Tillämpliga bestämmelser

En försäkrad som omfattas av 1 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § LSS, om behovet av personlig assistans i genomsnitt överstiger 20 timmar i veckan.

Enligt 9 a § LSS avses med personlig assistans personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

Av 9 a § LSS följer vidare att assistansersättning kan beviljas för hjälp av flera assistenter samtidigt, förutsatt att ett sådant behov finns och möjligheterna att få bidrag enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. eller hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen har utretts.

Försäkringskassans bedömning

Vad innebär en uppföljning av rätten till assistansersättning sedan två år förflutit från den senaste prövningen?

Försäkringskassan har gjort en uppföljning av din rätt till assistansersättning sedan två år förflutit från den senaste prövningen. Även om tidigare beslut kan ge en viss ledning innebär en sådan uppföljning att en ny förutsättningslös prövning ska göras av om förutsättningarna för rätt till assistansersättning föreligger och av det antal timmar som ersättningen ska utges för. Det innebär bland annat att Försäkringskassan på nytt måste avgöra vilken hjälp som ska räknas som grundläggande behov, hur ofta detta behöver tillgodoses och hur lång tid det tar. Bedömningen måste göras utifrån vad som är rimligt i förhållande till den försäkrades funktionsnedsättning.

Det är den som ansöker om ersättning som har bevisbördan för att förutsättningarna för att beviljas ersättningen är uppfyllda. Vid den sammantagna bedömningen som Försäkringskassan ska göra är motstridiga uppgifter och vem som har lämnat uppgifterna i utredningen en viktig del. Att det finns utlåtanden från till exempel läkare innebär inte per automatik att ett visst hjälpbehov är visat i tillräcklig mån. I bevishänseende är det till exempel av betydelse vad som anges i läkarutlåtandet och vad utlåtandet är baserat på.

Närmare om beslutet den 9 juni 2017

Av beslutet den 9 juni 2017 framgår att Försäkringskassan vid beräkningen av dina grundläggande behov har beaktat följande hjälpbehov, antal tillfällen och tidsåtgång.

- Dusch: 40 minuter 2,5 gånger per vecka.

- Rengöring morgon de dagar då du inte duschar: 20 minuter 4,5 gånger per vecka.
- Nagelvård: 15 minuter per vecka då du vistas hemma.
- Tandborstning: 10 minuter 2 gånger per dag.
- Rakning: 15 minuter per dag.
- Byte av inkontinensskydd dagtid, inklusive av- och påklädning nertill: 10 minuter 4,5 gånger per dag då du vistas hemma.
- Byte av inkontinensskydd nattetid, 15 minuter 4 gånger per vecka de dagar som du vistas hemma.
- Påklädning: 15 minuter per morgonen.
- Avklädning: 10 minuter per kväll.

Av beslutet framgår också att Försäkringskassan för de dagar som du åker till korttidsboendet har beaktat tid enligt ovan för morgonrengöring, tandborstning, rakning, byte av inkontinensskydd och påklädning fram till ca 08.30, och för de dagar som du kommer hem från korttidsboendet har beaktat tid för personlig hygien, inklusive tre byten av inkontinensskydd och tandborstning, samt ett tillfälle avklädning från klockan 09.30.

Försäkringskassans bedömning efter omprövning

Personlig hygien, av- och påklädning
Grundläggande behov handlar om högst basala behov och ett hjälpbehov med grundläggande behov avser kvalificerad hjälp. För att ett behov av hjälp inom personlig hygien, av- och påklädning ska utgöra ett hjälpbehov med grundläggande behov ska hjälpen uppfattas som mycket privat och känslig för den personliga integriteten och den funktionshindrade måste anses ha ett särskilt intresse av att kunna bestämma hur och av vem som denna hjälp ska ges.

Försäkringskassan anser vid en ny fullständig prövning av uppgifterna i beslutsunderlaget att det inte finns tillräckligt stöd för att ytterligare tid ska beaktas för ditt behov av hjälp med personlig hygien och av- och påklädning än vad som har beaktats i beslutet den 9 juni 2017. Vid denna bedömning beaktar Försäkringskassan bland annat personalen på korttidsboendets uppgifter att ditt inkontinensskydd byts 5 gånger per dag och att det sällan sker läckage dagtid. Försäkringskassan beaktar även de uppgifter som framförts vid hembesöket den 19 april 2017, bland annat att du duschar varannan eller var tredje dag.

Det är vidare Försäkringskassans bedömning att den tidsåtgång som har beaktats för dina hjälpbehov med dusch, morgonrengöring, nagelvård m.m., även med hänsyn till vad som av underlaget framgår om dina funktionsnedsättningar, är väl tilltagen. Det hjälpbehov som du genom ditt ombud gör gällande i samband med toalettbesök får därför anses rymmas inom den genomsnittliga tid som redan har beaktats vid beräkningen av ditt hjälpbehov med personlig hygien och av- och påklädning som grundläggande behov.

Kommunicera med andra
För att beaktas vid beräkningen av grundläggande behov krävs att den som hjälper den funktionshindrade med kommunikationen måste ha kunskap om honom eller

henne, hans eller hennes funktionsnedsättning och hans eller hennes kommunikationssätt för att förstå vad han eller hon vill säga och för att hjälpa honom eller henne att uppfatta det budskap som andra vill förmedla till honom eller henne.

I det medicinska underlaget finns avseende din förmåga att kommunicera bland annat följande status antecknad: "Kan svara lite sporadiskt ja eller nej på enkla frågor. Tecknar pannkaka och glass. Visar att han vill gå ut." (journalanteckning förd efter läkarbesök den 16 mars 2016). I det medicinska underlaget finns också äldre anteckningar avseende din förmåga att kommunicera, men dessa uppgifter synes främst vara baserade på din mammas uppgifter. Enligt personalen på korttidsboendet har du ett eget språk/ljud som betyder olika saker och din mamma har lämnat en lista över vilka ljud/ord som betyder vad.

Försäkringskassan anser vid en sammantagen bedömning av uppgifterna i underlaget, att det framgår att du har en nedsatt förmåga att kommunicera. Dock ger uppgifterna i underlaget inte tillräckligt stöd för att den som hjälper dig att upprätthålla och skapa sociala kontakter med andra människor måste ha kunskap om dig, din funktionsnedsättning och ditt kommunikationssätt för att förstå vad du vill säga och för att hjälpa dig att uppfatta det budskap som andra vill förmedla till dig. Uppgifterna i de handlingar som du har kompletterat med i din begäran om omprövning medför ingen annan bedömning. Tid för kommunikation ska därför inte beaktas vid beräkningen av dina grundläggande behov.

Hjälp som kräver ingående kunskaper om dig
Annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade avser tillsyn i form av så kallade kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser eller aktiv tillsyn av övervakande karaktär. Det innebär att tillsynen ska syfta till att förmå den funktionshindrade att överhuvudtaget tillgodose något av de andra grundläggande behoven eller till att begränsa allvarliga konsekvenser av ett utåtagerande beteende. I fråga om tillsyn för att begränsa allvarliga konsekvenser av ett utåtagerande beteende krävs i princip att det finns ett behov av hjälp med det grundläggande behovet att kommunicera med andra. Det vill säga för att tillsyn som hjälpbehov ska kunna beaktas vid beräkningen av de grundläggande behoven ska behovet på grund av kommunikationssvårigheter endast kunna tillgodoses av personer med ingående kunskaper om den försäkrade. Det är främst konsekvenserna av utebliven tillsyn, frekvensen på ingripandena och tillsynens karaktär som har betydelse för bedömningen. Det ska, utifrån person, situation, omgivning med mera, vara fråga om en tydlig risk för att de grundläggande behoven riskerar att annars inte bli tillgodosedda eller en tydlig risk för skada i det enskilda fallet. Hjälpen ska innefatta frekventa ingripanden och kräva att assistenten är i personens omedelbara närhet och kan ingripa omedelbart. Om det räcker med adekvat utbildning om funktionsnedsättningen och/eller kunskap om personen och funktionsnedsättningen utifrån medicinsk dokumentation och adekvata säkerhetsåtgärder, kan hjälpen inte anses förutsätta ingående kunskaper om den funktionshindrade. Eftersom hjälpen ska förutsätta ingående kunskaper om den funktionshindrade är det vidare inte tillräckligt att sådana kunskaper vore till fördel – de måste vara nödvändiga.

Enligt Försäkringskassan framgår det av uppgifterna i underlaget att du på grund av psykisk funktionsnedsättning har ett behov av hjälp i form av förberedelser inför

aktivitetsbyten samt uppmuntran, instruktioner och vägledning vid bland annat personlig hygien, måltider, av- och påklädning. Det framgår också att du till följd av psykisk funktionsnedsättning har ett behov av tillsyn och att du kan bli utåtagerande. Uppgifterna i underlaget ger dock inte tillräckligt stöd för att omständigheterna skulle vara sådana att den som hjälper dig med vägledning och tillsyn med mera måste ha mer än adekvat utbildning om din funktionsnedsättning och/eller kunskap om dig och din funktionsnedsättning utifrån medicinsk dokumentation. Uppgifterna i underlaget ger inte heller stöd för att det är fråga om frekventa ingripanden och att det krävs att en assistent är i din omedelbara närhet för att kunna ingripa omedelbart. Tid för annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om dig ska därför inte beaktas vid beräkningen av dina grundläggande behov.

Dubbel assistans
En given förutsättning för att Försäkringskassan vid beräkningen av grundläggande behov ska beakta tid för dubbel assistans är att det aktuella hjälpbehovet avser grundläggande behov. Eftersom Försäkringskassan har bedömt att tid inte kan beaktas för andra personliga behov som kräver ingående kunskaper om dig kan inte heller tid för dubbel assistans beaktas i detta avseende.

Vad sedan gäller det behov av dubbel assistans med personlig hygien och av- och påklädning som du har gjort gällande bedömer Försäkringskassan att detta varken bekräftas i det medicinska underlaget eller av de uppgifter som personalen på korttidsboendet har lämnat. Uppgifterna i de handlingar som du har kompletterat med i samband med din begäran omprövning leder inte till ett annat ställningstagande. Försäkringskassan anser således, även med beaktande av de uppgifter som du har kompletterat med i samband med din begäran om omprövning, att uppgifterna i underlaget inte ger tillräckligt stöd för att du, avseende ditt hjälpbehov med personlig hygien och av- och påklädning, har ett behov av kvalificerat stöd av två assistenter samtidigt. Tid för dubbel assistans ska därför inte beaktas vid beräkningen av dina grundläggande behov.

Vid denna bedömning och då Försäkringskassan inte heller i övrigt finner anledning att göra en annan bedömning än den som Försäkringskassan gjort i beslutet den 9 juni 2017, kommer Försäkringskassan till samma slutsats som i beslutet den 9 juni 2017, nämligen att ditt hjälpbehov med grundläggande behov inte överstiger i genomsnitt 20 timmar i veckan. Försäkringskassan ändrar därför inte detta beslut.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Det här beslutet är grundat på följande bestämmelser:

- 51 kap. 2 och 3 §§ socialförsäkringsbalken
- 113 kap. 7 § socialförsäkringsbalken

Är du inte nöjd med beslutet?
Läs på nästa sida om vad du kan göra.

Försäkringskassan
Kristina Jöngren

Gemensamma försäkringsfrågor, Omprövning
Kristina Jöngren, 010-111 32 51

Datum
2017-11-10

Personnummer
[redacted]

Är du inte nöjd med beslutet?

Om du tycker att det här beslutet är fel kan du överklaga det hos förvaltningsrätten. I så fall ska du skicka ett brev till Försäkringskassan.

Brevet måste komma in inom två månader från den dag du tagit del av beslutet. Försäkringskassan skickar sedan brevet till förvaltningsrätten.

Brevet ska innehålla följande uppgifter:

- Vilket beslut som du vill överklaga.
- Hur och varför du vill att beslutet ska ändras.
- Ditt namn, personnummer, adress och telefonnummer.

Om du anlitar ombud vill förvaltningsrätten att du anger ombudets namn, adress och telefonnummer.

Ett överklagande skickas till Försäkringskassan, OMP, Box 70320, 107 23 Stockholm.

Har du frågor?

Du är välkommen att ringa till mig, Kristina Jöngren, på 010-111 32 51 eller till vårt kundcenter om du har några frågor.

Kontaktuppgifter
Försäkringskassan, OMP
Box 70320
107 23 Stockholm

Telefon: 0771-524 524
www.forsakringskassan.se
Org.nr: 202100-5521

SVERIGES DOMSTOLAR

Hur man överklagar

FR-12

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 2 månader

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Oftast är sista dagen för överklagande exakt 2 månader från det datum som tiden börjar räknas.

Exempel: Du fick del av beslutet den 21 december
→ tiden går ut den 21 februari.

Om samma datum inte finns i slutmånaden går tiden i stället ut på slutmånadens sista dag.

Exempel: Du fick del av beslutet den 31 december
→ tiden går ut den 28 februari.

Är sista dagen en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.

2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

   Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

   Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Anvisningar för överklagande **FR-12 - Överklagandetid 2 mån – PT** • Producerat av Domstolsverket, Avd. för domstolsutveckling • 2018-11

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

Anvisningar för överklagande **FR-12 - Överklagandetid 2 mån – PT** • Producerat av Domstolsverket, Avd. för domstolsutveckling • 2018-11

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.